

Avelsprogram

Konik Polski

Svenska Hästavelserförbundet

Introduktion

Svenska Hästavelsförbundet är av Jordbruksverket erkänd avelsorganisation och godkända att föra avelsprogram för Konik Polski.

I detta avelsprogram finns rasbeskrivning, stamboksindelning och vilka krav som ställs för att kunna införas i grundstambok och eventuell riksstambok samt de rasvisa krav som gäller vid avelsvärdering av hingstar och ston.

Övergripande regler för SH:s arbete gällande registrering, passutfärdande och avelsvärdering av hästar för de raser där SH bedriver avelsarbete framgår i Plan och riktlinjer för SH:s godkännande som avelsorganisation.

Vidare framgår i Plan och riktlinjer de skyldigheter och rättigheter som var och en som deltar i ett avelsprogram ska känna till.

Stamboken

A.RAS

Konik Polski

SYFTE

Avelsprogrammet syfte är att bevara och förbättra rasen, och att avla fram friska och sunda individer, med en bra mentalitet, ridbarhet och körbarhet.

Bevarandet av ursprungliga drag, såsom härdighet, lättföddhet, mildhet, intelligens och uthållighet är viktigt, liksom mångsidigheten av användningsområden. Avelsarbetet vill bevara den genetiska variationen varför avelsmaterial på europeisk nivå kan användas.

GEOGRAFISKT OMRÅDE

Avelsprogrammet arbete bedrivs i Sverige.

RASBESKRIVNING

Typ: Ponny

När det gäller kroppsform och exteriör bland Konik Polski hästarna finns individer av en mer primitiv typ, med ett tyngre huvud, kortare nacke och bred bringa, liksom individer av en mer förfinad typ med mindre huvud, längre hals och välformad manke bland några egenskaper som kan särskiljas. Majoriteten av hästarna tillhör dock en mellanliggande typ av dessa två extremiteter. Konik Polski hästen ska ha ett starkt och välbildat skelett. Hårremmen ska vara blank och frisk.

Huvud: Konik polski hästen har som nämnts två typer, en primitivare variant med större och tyngre huvud, och en mer förfinad med mindre huvud och finare drag. Men överlag

ska huvudet vara medelstort med inte överdrivet ädla drag. Ögonen ska sitta brett isär, och vara pigga. Underkäken ska vara bred och jämn, med medelstor mule. Öronen ska vara brett placerade isär, och ha en lätt kurva mot spetsen.

Hals: Som ovan finns två olika typer av Konik Polski. Den mer primitiva varianten tillåts ha grövre och kortare hals, och lätt "hjorthals".

Den förfinade varianten ska ha en smalnande och längre hals.

Bål: Oval med väl välvda revben. Den primitiva varianten kan ha större omfång på revbenen än den förfinade varianten, detta beroende på att i vilt tillstånd konsumeras mer föda med mindre näringsinnehåll, inga minuspoäng ges till detta utseende, såvida det inte är överdrivet, eller att individen inte lider av denna anatomi. Önskvärt är dock att ha normalt omfång. Ryggen kan vara både längre och kortare, men inte i överdrivna mått.

Relativt ofta förekommer överbyggda (högre vid korset än vid manken) individer, i synnerhet ston. Detta är inte önskvärt.

Framben: Frambenen ska vara placerade måttligt isär. Sett framifrån ska benen vara smala och raka. Sett från sidan ska benen vara breda och seniga. Skenbenen är korta till medellånga. Kotleder kan vara breda och starka och av medellängd och lutningen ska korrelera med bogens lutning. Liten hovskäggsväxt är vanligt. Små felaktigheter i ben och benställning är tillåtet, förutsatt att det inte skadar hästen. Den primitiva varianten har ofta korta och grova ben, medan den förfinade har längre och smalare ben, utan att någon av varianterna har ben som är överdrivet korta eller långa.

Länd och bakdel: Bakbenen ska vara raka och placerade så att hästen, med lätthet vänder på bakdelen med bakbenen under sig. Höfterna ska vara rundade. Länden ska vara något rundad mot en medellångt ansatt, väl buren svans. Muskler i höft- och lårben ser olika ut beroende på de två typerna, den primitiva varianten har oftast kortare ben. Medan den förfinade varianten har längre ben. Haserna ska vara breda och jämna. Skenbenen är korta till medellånga, breda och jämna med senor väl avgränsade från benet. Liten hovskäggsväxt är vanligt.

Hovar: Medelstora. Mycket hårda och kompakta, fördjupad sula/stråle. Tenderar att vara runda till ovala med tjock hovvägg. Mörk färg önskvärt.

Rörelser: Lätta och obehindrade.

Storlek: Idealmankhöjden är 130-140 cm för både ston och hingstar.

Temperament: Konik Polski hästen ska ha ett gott lynne, och vara samarbetsvillig. Dock är det vanligt att den är lite tjurig och egensinnig, detta är inte diskvalificerande.

Färger: Endast musblacka hästar med ål och utan vita fläckar eller tecken tillåtna. Undantagsvis, tillåts på ston med väldigt små vita fläckar eller tecken på huvud (några vita hår, snopp, stjärna).

Ljusa hår i man och svans är tillåtet. Olika former av primitiv teckning såsom zebraränder är önskvärt, antingen vid manke eller på ben.

HISTORISK BAKGRUND

Konik Polski är en liten, i Polen inhemsk, primitiv ponny som sägs härstamma från den utdöda, vilda Tarpanen som levde på stäpp- och skogsstäppzonerna i Östra och Mellanöstra Europa. Rasen utvecklades först och främst under naturliga miljöförhållanden, och bibehöll därför ett antal ursprungliga drag och kännetecken från sina vilda förfäder. När Tarpanen nästan dog ut så avlade man in bland annat Arabiskt Fullblod och andra ädlare raser för att rädda denne, och ur detta avelsarbete fick man Konik Polski. Namnet Konik Polski introducerades i litteraturen i mitten av 1920-talet av dess upptäckare och entusiast Professor Tadeusz Vetulani. Rasen användes inom jordbruket och som packhäst under andra världskriget. Konik Polski är Polens nationalras.

EGENSKAPER

Särskilt fördelaktiga egenskaper hos Konik Polski är god hälsa, fertilitet, lättföddhet, härdighet, förmågan att leva på egen hand och att anpassa sig olika miljöer. Rasen är uthållig, intelligent, mild och med stadiga gångarter som bidragit till dess utbredda användning.

Konik hästen har först och främst använts som draghäst i små jordbruk. På grund av sin utmärkta uthållighet, relativt bra styrka och bra hovar har rasen också använts till lätta transporter. Härdighet och förmåga att klara ogynnsamma miljöförhållanden gör Konik Polski hästen lämplig för lösdrift året runt.

Dess förmåga att leva under karga förhållanden, gjorde att militären blev intresserad av Konik Polski hästarna under första och andra världskriget och de användes till militära terrängtransporter, då de var starka och robusta, och klarade sig på knappa fodertillgångar.

Konik Polski hästen används också främst till hobbyridning, hippoterapi, distansritt och som sällskapsdjur. Sedan åttiotalet har Konik Polski använts i några europeiska länder som betesdjur för landskapsvård.

ANVÄNDNINGSSOMRÅDEN

Konik Polski betraktas idag som en mångsidig ponny lämplig som dragdjur för olika arbeten inom jordbruket, transport, nöje och hobbyridning, hästterapi, sällskapsdjur och landskapsvård.

URSPRUNG

Ursprungslandet för Konik Polski hästen var Östra delen av Polen och förra Östra Polska territoriet som nu tillhör Litauen, Belarus och Ukraina. För närvarande är Konik Polski hästen spridd över Polen, och som ursprungsland räknas hela Polens territorium.

B. AVELSMÅL

Aveln av Konik Polski hästen syftar att uppnå en medelstor ponny med pålitlig karaktär, korrekt byggd, av god exteriör med regelbundna gångarter som är lämplig för lösdrift året runt i flock.

Konik Polskin ska vara lämplig för både ridning och som draghäst, för fritidsbruk för vuxna såväl som barn.

I historien har hästarna hållits utomhus varför egenskaper som härdighet och lättföddhet inte får förloras. Utfodring av grovfoder i stället för kraftfoder rekommenderas.

- Bevarande av en traditionell Konik Polski, vars existens är hotad på grund av minskat avelsmaterial, utgör ett värdefullt europeiskt kulturarv.

- Att vidareutveckla av rasen på lång sikt, utan att förluster sker av rasens typiska drag, samt förbättra de olika användningsområdena.

- Bevarande av unika drag av Konik Polski rasen utan att förlora dess genetiska variation.

- Att avla sunda hästar både exteriört och mentalt.

- Främja Konik Polski hästen i sammanhang av avel, sport, rekreation och kultur genom att organisera events i lokal, national, eller internationell nivå.

C. IDENTITET OCH IDENTITETSNUMMER

C1. Identitet

Samtliga individer i hästens härstamning ska kunna spåras till Polska Konik hästar införda i den polska stamboken eller i en dotterstambok. Hästens identitet ska verifieras på något av följande sätt:

- Utländsk originalhandling från inom EU godkänd avelsorganisation där identiteten är kontrollerad av SH godkänd ID-kontrollant eller veterinär i Sverige.

- Signalementsbeskrivning och chipmärkning vid sidan av modern innan födelseårets slut eller inom 6 månader från födelsen, beroende på vilket som inträffar sist, samt korrekt rapporterad täckningsrapport

- Signalementsbeskrivning och chipmärkning vid sidan av modern innan födelseårets slut eller inom 6 månader från födelsen, beroende på vilket som inträffar sist, samt härstamningskontroll via DNA mot far och mor

- Hästpass eller annan originalhandling som t.ex. registreringsbevis utfärdat av moderstambok, eller dotterstambok i tredje land samt chipmärkning/chipavläsning samt signalementsbeskrivning

För häst som inte är identifierad inom de fastställda tidsramarna, eller som inte är identifierad vid sidan av modern krävs härstamningskontroll med DNA mot far och mor.

Vid behov av professionell översättning av originalhandling ombesörjes och bekostas detta av hästägaren.

C2. Identitetsnummer

Registreringsnumret består av åtta siffror. De två första är raskoden 49, de två följande siffrorna är de två sista siffrorna i hästens födelseår, de fyra sista siffrorna är löpnummer.

Hästens namn

Hästen namnges baserat på traditionen i det land den är född i. Namnet ska vara svenskt och med stuteri eller gårdsnamnet före, finns redan namnet ska namnet följas av konsekutivt nummer.

Enligt tradition bör hästs namn börja på samma begynnelsebokstav som moderns namn.

D. ANTALET AVELSDJUR

Rasen är ännu till antalet liten i Sverige. Import sker från andra länder och hästar införda i moderstamboken eller andra dotterstamböcker kan därför anses vara en del av populationen.

Huvudsakligen sker avel i Polen, och i mindre utsträckning: Nederländerna, Tyskland, Frankrike, Belgien och England.

E. UPPDELNING AV STAMBOKEN

Stamboken är sluten.

Användning av färsk eller kyld sperma är tillåtet.

Grundstambok avd 1

I denna avdelning införs häst som:

- är fallen ur någon av rasens sex erkända hingstlinjer (Liliput, Wicek, Goraj, Myszak, Chochlik och Glejt I, se nedan)
- har föräldrar som är införda i riksstamboken eller motsvarande avdelning i moderstamboken eller annan dotterstambok

Denna avdelning motsvarar den avdelning som kallas GZ.

Riksstambok för hingstar

Hingst som vid avelsvärdering uppnått minst avelsvärdesklass G och som:

- är härstamningsverifierad mot far och mor
- ha föräldrar införda i riksstamboken

Denna avdelning motsvarar avdelningen som kallas GO. Hingstar införda i riksstamboken tilldelas rikstamboksnummer RKP följt av ett löpnummer.

Riksstambok för ston avdelning 1.

I denna avdelning införs sto som vid avelsvärdering uppnått minst avelsvärdesklass G och som är härstamningsverifierad mot far och mor

- ha föräldrar införda i riksstamboken

Denna avdelning motsvarar den avdelning som kallas GKI. Ston införda i riksstamboken tilldelas rikstamboksnummer RKP följt av ett löpnummer.

Riksstambok för ston avdelning 2

I denna avdelning införs sto som vid avelsvärdering uppnått minst avelsvärdesklass G och som:

- är härstamningsverifierad mot far och mor via DNA
- ha föräldrar införda i riksstamboken
- har vita tecken på huvudet eller benen

Denna avdelning motsvarar den avdelning som kallas GKII. Ston införda i riksstamboken tilldelas rikstamboksnummer RKP följt av ett löpnummer.

Hingstlinjer

Hingstlinjerna som är framstående för Konik polski härstammar från 6 grundande hingstar:

Liliput linjen

Det här är den äldsta och minst utvecklade hanliga linjen. Grundaren var en musblack hingst, Liliput, född 1918 av stoet Liliputka i Biłgoraj distriktet. Liliput var den första fadern introducerad 1936 i den "vilda" flocken Konik Polski hästar inom Prof. Vetulanis experiment av att rekonstruera den utdöda Tarpanen i Białowieża skogen.

Wicek linjen

Grundaren till Wicek linjen av okänd härstamning parade sig med stoet Delta, och av detta föddes hingsten Dysk år 1931. Dysk blev far till många ättlingar och därför anses Wicek linjen vara den mest utvecklade hanliga linjen bland Konik Polski hästarna.

Goraj linjen

Den musblacka grundaren Goraj föddes 1935 i Biłgoraj distriktet. Han köptes av en militärkommission och designerades 1938 för Konik- Reservatet i Białowieża där han blev far till tre enastående söner som fortsatte att utveckla linjen.

Myszak linjen

Grundaren Myszak föddes år 1937 i Volynien i Östra Polen. Han användes en reellt kort stund i Konik Polski aveln under evakuerandet av Konik Polski 4 hingstar till Tyskland under Andra världskriget. Han blev far till den enda sonen Gazda, född 1946, som fortsatte denna linje.

Chocklik linjen

Den musblacka grundaren Chocklik född 1940 i Biłgoraj distriktet, kom som ettåring till Konik Polski stuteriet i Puławy där han användes som avelshingst

sedan 1943. Den här linjen var särskilt utvecklad av Chocklik's som Lis, född 1957 i Popielno.

Glejt I linjen

Det här är den yngsta linjen i Konik Polski aveln förnämligen av användandet i sjuttioalet i Racot-stuteriet av hingsten Glejt II sonen till Glejt I som föddes i Biłgoraj distriktet år 1944.

F. ORIGINALSTAMBOK

Originalstamboken förs av Polski Związek Hodowców Koni i Polen. Svenska Hästavelnsförbundet har dotterstamboks status och håller sig med Svenska Konik Polskiföreningens hjälp informerad om eventuella förändringar i moderstambokens regelverk.

G. Avelsvärdering av Konik Polski

Allmänna bestämmelser

Övergripande regler gällande avelsvärdering framgår i Plan och riktlinjer.

Avelsvärdering hingstar

INDIVIDPRÖVNING

Härstamning införd i svensk grundstambok.

Mått

Hingst ska mätas med avseende på mankhöjd, bröstomfång och skenbensomfång.

Ingen storleksgräns för godkännande finns.

Mankhöjd önskvärt mellan 130-140 cm.

Skenbensomfång för hingstar bör minst vara 17,5 cm.

Bröstomfång bör vara omkring 30 cm större än mankhöjden.

Häst som är högre eller lägre än önskvärd höjd kan max få 7 p på rastyp.

Exteriörbedömning

Vid varje individprovningstillfälle bedöms hingsten exteriört.

Hälsotillstånd

Hingsten ska vara veterinärt godkänd enligt Plan och riktlinjer.

Bruksprov

Treåriga hingstar får ej genomföra bruksprov.

Hingstar visade vid tre års ålder måste senast vid fem års ålder återkomma till ordinarie avelsvärdering för rasen för att genomföra rid- eller körprov för att tilldelas permanent avelsvärdesklass.

Hingstar fem år och äldre ska genomgå godkänt kör- eller ridprov enligt grundkraven för att vara avelsvärderad.

Avelsvärdesklass G

Tre- och fyraårig hingst kan tilldelas tillfällig avelsvärdesklass.

De tilldelas avelsvärdesklass G till och med det år de fyller fyra år, förutsatt att de uppnår minst 38p, ingen delpoäng är under 7 vid den exteriöra bedömningen.

Om hingst med tillfällig avelsvärdesklass inte återkommer för bruksprov senast det år han blir fem år måste han åter genomgå alla moment för fullständig individprovning för att vara godkänd enligt rasvisa krav.

Avelsvärdeklass GB

Hingst, 5 år eller äldre, som uppfyller kraven för G och som genomfört godkänt bruksprov, tilldelas permanent individklass GB.

Avelsvärdeklass GM

Hingst som uppfyllt kraven för individklass GB samt har ytterligare meriter genom exteriörpoäng 41-50p eller egna tävlingsmeriter registrerade i TDB lägst L:C nivå, alternativt tävling på motsvarande nivå inom tävlingsgrenar ej anslutna till TDB men som är registrerade i officiellt register

Avelsvärdering ston

Härstamning

Sto ska vara införd i svensk grundstambok

Hälsotillstånd

Stoets hälsotillstånd ska kontrolleras enligt Svenska Hästavelserförbundets Plan och riktlinjer som avelsorganisation.

Mått

Stoet ska mätas med avseende på mankhöjd. Stoet ska mätas med avseende på mankhöjd, bröstomfång samt skena.

Önskvärd mankhöjd är 130-140 cm.

Skenbensomfång för ston bör minst vara 16,5 cm

Bröstomfång bör vara omkring 30 cm större än mankhöjden.

Häst som är högre eller lägre kan tilldelas max 7p på rastypen.

Avelsdiplom

Avelsdiplom tilldelas 3-årigt sto införd i grundstamboken som uppnått 40 p eller mer, ingen delpoäng under 7.

Bruksprov

Bruksprov är obligatoriskt för sto 5 år eller äldre. Bruksprov utförs enligt grundkrav i Plan och riktlinjer på en sommarpremiering eller vid avelsvärderingsgrundande arrangemang.

Som bruksprov kan också tillgodoräknas genomförd officiell tävling enligt Plan och riktlinjer.

Individprövning

Avelsvärdeklass G

Kan tilldelas sto som uppnått 35p, (ingen delpoäng under 6) vid sommarpremiering eller annat avelsvärderings grundande arrangemang

samt har en avkomma registrerad i stambokens avd I eller en avkomma under 12 månader med rätt till registrering i stambokens avd I.

Avelsvärdeklass GB

Tilldelas sto som tidigare har tilldelats individklass G och som utfört godkänt bruksprov vid sommarpremiering.

Avelsvärdeklass GM

Sto som uppfyllt kraven för individklass GB samt har ytterligare meriter genom exteriörpoäng 41-50 eller egna tävlingsmeriter registrerade i TDB lägst L:C nivå, alternativt tävling på motsvarande nivå inom tävlingsgrenar ej anslutna till TDB men som är registrerade i officiellt register.